

LGBTQ+-INKLUUSIO KOULUSSA

EMILIA HEIMONEN PAPP/SATEENKAARIKOULUTUS

Tilanne kouluissa

- Cishetero-oletus → LGBTQ+-ihmisten näkymättömyys → unohdettu vähemmistö (koulurakennus, opetustilat, oppimateriaali, koulun säännöt, lomakkeet)
- Yksittäisiä "erikoistunteja" (avioliitto, perheiden moninaisuus, terveystieto, vierailijat) → ei inklusiota
- Sateenkaarevien sisältöjen käsittelyn välttely
- Vaikeneminen, kuiskailu, homottelu, vitsailu
- Negatiiviset stereotyypit
- Turvallisten tilojen puute
- Puuttuvat opettajaesikuvat ja liittolaiset (kenen puoleen kääntyä?)
- Sukupuolitetut nimet, tilat ja tunnukset (vessat, pukuhuoneet, liikunta)
- Koulutuksen puute

Seuraukset

- Oman identiteetin salaaminen
 - häpeä, syyllisyys, epävarmuus?
 - pelko vanhempien ja opettajien reaktiosta (yksin jääminen)
 - päivittäinen homottelun kuunteleminen (oma tai vanhempien/sisarusten/kavereiden identiteetti)
 - Koulumenestys? Rooli omassa kouluyhteisössä? Itsetunto? Masennus?

THL Kouluterveyskysely 2019:

- Mielialaan liittyvät huolet kaksi kertaa yleisempiä sateenkaarinuorilla (2/3 seksuaalivähemmistöön kuuluvista, 60% sukupuolivähemmistöön kuuluvista).
- Ahdistuneisuus ja masennus kolme kertaa yleisempiä sateenkaarinuorilla.
- Sateenkaarinuoret eivät saa tukea ja apua ongelmiin sitä tarvitessaan (useammin kuin muut nuoret).

Neurodiversiteetti ja sateenkaarevuus

- LGBTQ+-identiteettien ja neuroepätyypillisyyden intersektio yleistä, erityisesti autismin kirjolla → erityisesti ei-binääriset sukupuoli-identiteetit yleisiä
- Jopa 70% autismin kirjon ihmisistä kokee itsensä joksikin muuksi kuin heteroksi

→ LGBTQ+-osaaminen tärkeää erityisoppilaiden ja –opiskelijoiden kanssa toimiville

Lähde: Neurodiversity & Gender-Diverse Youth: An Affirming Approach to Care 2020, National LGBT Health Education Center.

Mitä voimme tehdä?

1. LGBTQ+-inklusiivinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

- Kouluilla on velvollisuus laatia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma JA noudattaa sitä
- LGBTQ+-inklusiivisuus: seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu mainittu erikseen
- Kirjattava konkreettisia tekoja, joilla koulu sitoutuu edistämään sateenkaariyhteisön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista – ei vain sanoja paperilla
- LGBTQ+-perusteisen kiusaamisen vastainen suunnitelma, joka sisältää selkeät seuraukset
- Sateenkaarevien aikuisten tukeminen → rehtorin rooli koulun asenneilmapiiriin luomisessa!

2. Safe space-symbolit ja liittolaisopettajat: turvalliset tilat ja turvalliset aikuiset

Alakouluissa...

ESCUOLA INTERNACIONAL DE INDIANA

UNIT # 2

MY FAMILY

CENTRAL IDEA:
MY FAMILY IS UNIQUE AND SPECIAL

INQUIRY LINES
MEMBERS OF MY FAMILY
AWARENESS OF PHYSICAL CHARACTERISTICS
ROLES OF FAMILY MEMBERS

PRE-KINDER ESPAÑOL
ROSAURA Y LUZ

13 GOOD IDEAS TO LIVE BY

- 1 Humans have diverse qualities. Difference is a good thing.
- 2 Boys and girls are not "opposites." We are all humans.
- 3 There are more than two sexes: male, female, and intersex.
- 4 No sex or gender is better than any other sex or gender. We all have equal worth.
- 5 Calling a boy a "girl" or calling a girl a "boy" as a put down is not OK.
- 6 There is no "right" way or "wrong" way to be a girl. There is no "right" way or "wrong" way to be a boy.
- 7 There are no "boy things" and "girl things." Anyone can like anything.
- 8 Some males understand themselves to be girls on the inside. Their bodies and who they are don't match.
- 9 Some females understand themselves to be boys on the inside. Their bodies and who they are don't match.
- 10 Individuals can be attracted romantically to people of the same or different biological sex or gender.
- 11 Some children have two dads, some have two moms. All families are OK just the way they are.
- 12 Making other people feel bad about their body, their gender, who they are attracted to, or who their parents are is not OK.
- 13 Gender is not a measure of people's worth. It's just a part of who they are.

© Deborah M. Roffman, Park School of Baltimore

3. LGBTQ+-inklusiiiviset tilat, viestintä, ryhmien muodostaminen, kieli ja palkinnot

- WC-tilat ja pukuhuoneet
- Liikuntatunnit?
- Lomakkeet
- Istumajärjestykset, ryhmien muodostaminen
- Nimet ja pronominit
- Stipendit, hymypatsaat
- Ei oleteta kenenkään sukupuolta tai seksuaalista suuntautumista
- Esimerkkisanasto: oppilaat, opiskelijat, lapset, kaverit, vanhemmat, huoltajat, kotiväki
- Sateenkaareva kerhotoiminta

4. LGBTQ+-sanaston väärinkäyttöön ja kaikkeen kiusaamiseen puuttuminen joka kerta

- Homottelu ja muu LGBTQ+-sanaston väärinkäyttö ei ole ok, eikä sitä voi koskaan sivuuttaa
- Identiteettisanonien merkitys ja oikeaoppinen käyttö täytyy käydä joka kerta läpi koko ryhmän kanssa, vaikka se veisi aikaa oppitunnista
- Koulun aikuisten on hyvä olla tietoinen sateenkaarisananastosta, etenkin identiteettisanonista. → Setan sivut
- LGBTQ+-perusteisen kiusaamisen tunnistaminen ja siihen puuttuminen välittömästi

5. Sateenkaarevat sisällöt ja niiden aktiivinen ja avoin käsittely

- Ei sivuuteta valmiissa oppimateriaalissa olevaa sateenkaarevaa sisältöä
- Etsitään itse omaan oppiaineeseen sopivaa sateenkaarevaa sisältöä
- Tuodaan esiin oppimateriaalin cisheteronormatiivisuus
- Mainitaan tärkeiden ihmisten LGBTQ+-taustasta
- Hankitaan koululle tai yhteistyökirjastoon LGBTQ+-aiheisia lasten- ja nuortenkirjoja
- Varhaiskasvatuksessa ja alakoulussa erityisesti perheiden moninaisuus ja värien, lelujen, leikkien, harrastusten, vaatteiden, hiusten yms. sukupuoleettomuus

◦ Erilaisia tapoja olla LGBTQ+-inkluusiivinen eri aineissa:

→ **Äidinkieli ja kirjallisuus:** LGBTQ+-taustaisten kirjailijoiden ja LGBTQ+-aiheisten kirjojen lukeminen, satujen uudelleen kirjoittaminen, oppilaiden rohkaiseminen henkilöhahmojen moninaistamiseen omissa teksteissään, väittelyiden aiheet (ihmisoikeudet eivät ole mielipidekysymyksiä koulussakaan)

→ **Kielet:** Kts. äidinkielen osuus; myös pronomiinien opettaminen

→ **Matematiikka:** Sanallisten tehtävien henkilöhahmojen moninaisuus, sateenkaarevien tilastojen käsittely tehtävissä

→ **Terveystieto:** sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden huomioon ottava seksuaalikasvatus

6. Avoimesti sateenkaarevat koulun aikuiset

- Esikuvia sateenkaareville oppilaille ja opiskelijoille, esimerkkejä kaikille oppilaille sateenkaarevista aikuisista
- Rehtori määrittelee koulun asenneilmapiirin → monet LGBTQ+-opettajat edelleen "kaapissa"
- OPS ja yhdenvertaisuuslaki suojelee LGBTQ+-taustaisia opettajia. Syrjintätilanteessa rehtorin on tuettava opettajaa (esim. tilanteet, joissa vanhempi haluaa ottaa lapsensa pois LGBTQ+-opettajan tunneilta tai tunneilta, joissa käsitellään sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta)
- Perusopetuksen OPS 2014: " Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle."

7. Avoimuus ja kouluttautuminen

- Tarjoa oppilaille mahdollisuus kysyä LGBTQ+-aiheista tarkemmin
- Jos et osaa itse vastata, ole tietoinen materiaalista ja paikoista, joiden puoleen voit ohjata oppilaan kääntymään
- Puhu LGBTQ+-ihmisistä ja asioista avoimesti ja niiden oikeilla nimillä – älä hyssyttele
- Älä kuitenkaan kerro kenenkään LGBTQ+-identiteetistä ilman lupaa
- Älä pidä avoimestikaan LGBTQ+-taustaista oppilasta esimerkkinä ja äänitorvena
- Kohtaa LGBTQ+-perheet kuin muutkin perheet. Voit myös kysyä, mitä LGBTQ+-perhe itse toivoo koululta.
- Ota esiin mahdollisia epäkohtia työpaikallasi ja yritä muuttaa syrjiviä käytäntöjä ja asenteita
- Älä oletta!
- Kouluta itseäsi LGBTQ+-aiheista

Sateenkaarikoulutus

Kiitos!

- **Instagram:**
@sateenkaarikoulutus
- **Sähköposti:**
sateenkaarikoulutus@gmail.com

Emilia Heimonen Papp